

Kortfattat om Moderna Museet och några av våra konstverk

Alexander Calder, *De fyra elementen*, 1961
© Alexander Calder/Bildupphovsrätt 2016. Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

MODERNA MUSEET

Välkommen till Moderna Museet!

Moderna Museet visar konst från år 1900 till idag. Här kan du se målningar, skulpturer, fotografier och videokonst av svenska och utländska konstnärer. Moderna Museet visar tillfälliga utställningar, som du kan se en kort tid. De finns i rum på plan 4 och plan 2. Titta på kartan i häftet. Där har rummen för tillfälliga utställningar gul och orange färg.

Moderna Museet samlar konstverk och har en stor samling av konst från 1900-talet till idag. I rummen med grön färg på kartan visas konstverk i samlingen. Det finns inte plats att visa all konst Moderna Museet äger. Vi visar ett urval som ändras ibland.

Utanför museet finns flera konstverk. Du kan läsa om dem längre fram i det här häftet.

Om Moderna Museet

Staten äger Moderna Museet
och därför äger också du konsten här.
Därför har vi också fri entré till vår samling.

Museet har omkring 8 tusen målningar, skulpturer
och konstverk som kallas installationer.
Museet har också omkring 30 tusen teckningar,
akvareller som är målade med vattenfärg,
och tryck på papper, som kallas grafik.
Dessutom 100 tusen fotografier,
filmer och videokonstverk.

De flesta konstverken i samlingen
är gjorda av män.
Museet köper konstverk av kvinnor från 1900-talet
som vi tycker fattas i samlingen.

Moderna Museet öppnade 1958
och blev en viktig plats för ny konst i Sverige.
För omkring femton år sedan byggdes
ett nytt och större museum
på samma plats.
Den spanske arkitekten Rafael Moneo ritade
den nya byggnaden.
Det är denna byggnad som är Moderna Museet idag.

Bilden är från utställningen *Hon – en katedral*
av konstnärerna Niki de Saint Phalle, Jean Tinguely
och Per Olof Ultvedt på Moderna Museet 1966.

© Niki de Saint Phalle, Jean Tinguely och Per Olof Ultvedt/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Hans Hammarstiöld/Moderna Museet

Om några konstverk på Moderna Museet

Här i häftet berättar vi om några konstverk i Moderna Museets samling.

Under 1900-talet arbetade konstnärer med olika ämnen och på många olika sätt. Det kan du se när du går runt i museet.

Vi berättar om några konstverk från olika tider och börjar i korridoren.

Vi går vidare till den äldsta konsten i museet som finns i den första stora salen till höger från korridoren och går sedan framåt i tiden.

Men du kan välja att gå runt som du vill i museet.

Om du vill kan du ladda ned vår app och lyssna på berättelser om vissa av våra konstverk.

Du kan också följa med på en visning av samlingen eller en tillfällig utställning varje dag i veckan eller boka en egen visning.

Våra museivärdar berättar gärna om konstverken och kan svara på dina frågor.

Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

© Carsten Höller/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Carsten Höller *Gigantisk tredelad svamp* 2012

I museets långa korridor
möter du tre stora svamp-skulpturer
av konstnären Carsten Höller.
Han föddes 1961 i Belgien.
Idag bor han i Stockholm.
Carsten Höller har doktorerat i biologi.

Svamparna lyser röda och vita
och lockar oss att titta på dem,
ungefär som giftiga svampar i skogen gör.
Carsten Höllers svamp-skulpturer är luriga,
för han har blandat ihop
olika sorters svamp.

I hans skulpturer syns mest
den giftiga flugsvampen, som växer i Sverige.
Den innehåller gift,
som påverkar hjärnan.

Flugsvamp som växer i Sibirien
kan bli två meter hög.

I skulpturerna har konstnären även blandat in
Karljohan-svamp
och andra goda matsvampar.
Vill han lura oss?

I svenska barnböcker finns ofta naturen med,
som hos barnboksförfattaren och konstnären Elsa Beskow,
där svampar ofta blir till hus
åt småfolk i sagorna.

© Succession H Matisse/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Henri Matisse
Marockanskt landskap (Akantus)
1912

Henri Matisse var från Frankrike
och levde från 1869 till 1954.

I början av 1900-talet började konstnärer undersöka
hur de kunde arbeta med färg och form
istället för att måla av det som fanns runtomkring dem.
Det kan du se i målningarna i det här rummet.

Matisse målade inte av ett landskap.
Han målade hur det kändes att vara där.
Han använde färgerna
för att ge en stämning i målningen.
Han använde linjer
för att man skulle känna rörelse.

Denna målning heter *Marockanskt landskap*
och visar ett varmt och fuktigt
landskap från Marocko i Afrika.
Så här kan det kännas efter ett regn.
Ljuset färgar himlen rosa och marken lila.

Courtesy Stiftelsen Hilma af Klints Verk
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Hilma af Klint *Svanen, nr 15, grupp IX* 1915

Hilma af Klint föddes i Stockholm 1862 och dog 1944.

När hon var 18 år började hon studera måleri.
Sedan försörjde hon sig som porträtt- och landskapsmålare.

Samtidigt arbetade hon med en konst
som vände sig bort från den synliga verkligheten.
Redan 1906 utvecklade hon i hemlighet ett abstrakt måleri.
Måleriet föreställer sådant
som vi inte är vana vid att se.

Hennes sätt att måla låg långt före andra konstnärer.
Denna konst visades aldrig på några utställningar.

I sitt testamente skrev hon att
den inte fick visas förrän 20 år efter hennes död.
Först då skulle man inse betydelsen av den.

Matematik, musik, vetenskapliga system och naturvetenskap
var av stort intresse för Hilma af Klint.
Som många av sina konstnärskollegor påverkades hon
också av sin tids andlighet.

Hon var övertygad om att hon stod i förbindelse
med andevärlden under arbetet.
Hon ville i sin konst visa saker
som inte vi kan se med våra ögon.

Den här målningen från 1915 tillhör
en serie som heter *Svanen*.

Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Edvard Munch *Arbete på åkern* Omkring 1918

Edvard Munch var en norsk konstnär.
Han föddes 1863 och dog 1944.

Arbete på åkern är målad omkring 1918.
Vi ser tre personer som arbetar på en stor åker.
Kanske är det på våren och potatisen ska i jorden.
Man ser deras böjda ryggar.
De har röda och blå kläder.
Man ser att konstnären är intresserad av färg och form.
Vi ser de långa raderna i åkern.
De släta partierna har en ljus lila färg.
I bakgrunden syns en skog.

Edvard Munch har arbetat med snabba, breda penseldrag.
Färgen har fått rinna på flera ställen.
Rörelsen i måleriet leder vår blick in i bilden,
upp i vänstra hörnet.
Målningen är ganska sorgsen.
Kanske är det viktigare för Munch att ge oss en känsla
än att visa en bild från vardagen?

Edvard Munch är känd i hela världen.
Hans mest kända målning heter *Skriet*.

© Constantin Brancusi/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Constantin Brancusi

Den nyfödde II

Cirka 1919–1921

Constantin Brancusi föddes i Rumänien 1876.

När han var 28 år gammal
reste han till Paris år 1904.

Där stannade han resten av livet.

Brancusi arbetade med tre olika motiv;
tuppen, fisken och barnhuvudet.

Han prövade att förenkla
för att se hur mycket av tuppen, fisken och barnhuvudet,
som han kunde ta bort
utan att motivet försvann.

När slutar ett huvud att vara ett huvud
och blir istället ett runt klot?

Många av Brancusis skulpturer
balanserar på denna gräns.

Moderna museets barnhuvud gjordes omkring år 1920.

Då hade Brancusi gjort barnhuvud i 14 år.

Materialet är marmor,
som han högg och polerade själv.

Det som visar att det är ett huvud
är en pannrynka och en stor, öppen, rund mun.
Det nyfödda barnets första skrik?

© Sigrid Hjertén, med rättighetsinnehavarnas medgivande
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Sigrid Hjertén

Utsikt över Slussen

1919

Sigrid Hjertén var en svensk konstnär.
Hon levde 1885 till 1948.

När hon var 25 år reste hon till Paris
och hade Henri Matisse som lärare.
Deras konst kallas expressionistisk,
för den uttrycker känslor,
inte bara de motiv som visas på tavlan.

Den stora Expressionist-utställningen
ägde rum 1918
på Liljevalchs Konsthall i Stockholm.
Sigrid Hjertén var en av utställarna.
Utställningen fick hård kritik.
Hjerténs verk kallades ”rena idiotin.”

1919 målar hon denna utsikt från sin ateljé,
över den då moderna Slussen i Stockholm.

Från sitt höga ateljéfönster har hon stor utsikt.
Där nere pågår gatulivet.
Vi ser människor, häst och vagn, skärgårdsbåtar, spårvagn
och i bakgrunden Riddarholmskyrkan.

Sigrid Hjertén målar gatans oväsen i färger.
Det varma, rödgula draperiet i ateljén
blir en kontrast
till den kalla, oroliga, blå himlen.

De kvinnliga konstnärerna vid 1900-talets början
målar ofta staden på långt håll.
Gatan är ännu inte en plats
där fina kvinnor rör sig.
De får istället titta ut mot världen
från en balkong
eller ett fönster.

© Succession Picasso/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Pablo Picasso
Kvinnan med blå krage
1941

Picasso levde i Spanien och Frankrike från 1881 till 1973.

Picasso prövade nya sätt att måla det han såg.
Den här målningen heter *Kvinnan med blå krage*.
Picasso målade henne
så att du kan se hennes ansikte
från olika håll samtidigt.

Picasso arbetade mycket med former.
Ibland kan man inte se vad det föreställer med en gång
utan bara formerna är kvar.
De andra målningarna i det här rummet
visar också hur konstnärerna
arbetat med former på olika sätt.

Picassos modell till denna målning
hette Dora Maar.
Hon levde mellan 1907–1997
och var också konstnär och fotograf.

Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Eadweard Muybridge

Djur i rörelse

Plåt 616

Ur serien *Djur i rörelse*

1887

Eadweard Muybridge levde mellan 1830–1904 i Storbritannien och på Nordirland.

Under 1900-talet arbetade konstnärer med många olika frågor som de tyckte var viktiga. Konstnärerna arbetade också på många olika sätt, ett av dem var med fotografi.

Fotograferna provade hela tiden nya sätt att arbeta med fotografi. De uppfann också nya sätt att få fram bilder.

Eadweard Muybridges berömda bilder av rörelse är från åren 1872 till 1875. Han satte upp flera kameror på en rad. Bilderna kunde då visa att en häst har alla sin fyra hovar i luften en kort stund när den galopperar.

Nu kunde man för första gången, med hjälp av flera kameror som utlöstes då hästen sprang förbi, se det som inget mänskligt öga någonsin sett – alla hovarna var stundtals i luften.

© Succession Marcel Duchamp/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Marcel Duchamp

Fontän

1917

Marcel Duchamp levde i Frankrike och USA från 1887 till 1968.

Moderna Museet har många konstverk av Duchamp.

Duchamp var den förste konstnär som visade vanliga saker som konst på ett konstgalleri.

Han visade till exempel en flasktorkare, som man satte upp diskade flaskor på.

Han gjorde konstverk av vanliga saker som han satte ihop som ett cykelhjul och en pall.

Han visade också en pissoar, som finns på herrtoaletter och döpte den till *Fontän*.

Han kallade sina konstverk för ready-mades som betyder redan gjorda.

Duchamp var intresserad av frågan om vad konst är.

Hans svar var att det kan vara allting som en konstnär väljer att visa som konst.

© Giacomo Balla/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Giacomo Balla

En bils hastighet + ljus

1913

Giacomo Balla var en italiensk konstnär som föddes 1871 och dog 1958.

Målningen *En bils hastighet + ljus* målade han 1913.

Det var året innan första världskriget började (1914–1918).

Balla visar kraften och farten i en bil.

Diagonala linjer

skär kors och tvärs i bilden.

Halvcirkelformade vita strimmor visar bilens lampljus, som upprepas över duken.

De runda formerna

är hjulens rörelser.

Giacomo Balla var med och grundade Futuristerna.

Futura betyder framtid på latin.

Futuristerna beundrade

den nya tekniken och maskiner.

Det gamla skulle bort.

I den nya konsten skulle hastighet gestaltas.

Bilen var en symbol för det moderna.

För en futurist var en bil vackrare

än alla antika skulpturer.

Futurismen hade sitt starkaste fäste i Italien.

Futurismen var kort och våldsam.

De hyllade kriget,

men flera av de ledande futuristerna dog i första världskriget.

Efter krigets slut

upplöstes futuristgruppen.

Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Kasimir Malevitj

Svart och vit. Suprematistisk komposition 1915

Malevitj levde i Ryssland från 1878 till 1935.
Han studerade på konstkolor
och i början målade han landskap.
Men sedan slutade han måla av saker.

Malevitj var intresserad av det andliga i konsten.
Han skapade sin egen stil
som han kallade suprematism.
Hans konst skulle vara till för alla.

I målningarna ser vi enkla former
som en cirkel, ett kors eller en fyrkant.
Malevitj använde oftast svart, röd eller vit färg.
I den här målningen har han använt svart och vitt.

De som styrde i Ryssland på den tiden
tyckte att dessa målningar var så nya och farliga
att de länge inte fick visas där.

© Aleksandra Ekster
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Aleksandra Ekster

Venedig

1915

Aleksandra Ekster var ryska.
Hon föddes 1882 i Polen
och levde ett kringresande liv i många länder.
Hon utbildade sig till konstnär i Ukrainas huvudstad Kiev
och i Paris.

Aleksandra Ekster var en av få kvinnor,
under denna tid,
som deltog i flera internationella konstutställningar.

Efter den ryska revolutionen 1917
skulle den ryska konsten vara i statens tjänst.
Då valde många konstnärer att istället arbeta inom teatern.
Aleksandra Ekster arbetade framgångsrikt inom teatern
i Moskva
med kläddesign och scenografi,
det material som gör en teaterscen levande.
1924 flyttade hon till Paris, där hon dog 1954.

Aleksandra Ekster målade gärna staden.
Här skildrar hon *Venedig* 1915
med broar, vatten och pålar att förtöja båtar vid.
Målarduken vibrerar av färg, form och rörelse.

© Vladimir Tatlin
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Vladimir Tatlin

Modell till monument till III:e internationalesen 1919–1920, rekonstruktion 1976

Vladimir Tatlin var en rysk konstnär.
Han levde 1885–1953.
Detta är en modell till en byggnad
som han ritade och konstruerade år 1919.
Byggnaden kallas *Tatlins torn*.

Tatlin var med och formade den nya konsten i Moskva
åren efter den ryska revolutionen 1917.

Tatlins torn skulle byggas av de moderna materialen
stål och glas
och bli 400 meter högt.
Det är mycket högre än Eiffeltornet i Paris.

De som hade gjort revolution i Ryssland
hade stora politiska planer.
Därför ville de också ha en storslagen byggnad.
Delar av tornet skulle ha plats för
den politiska ledningen.
Olika delar av tornet skulle rotera.
Här skulle människor och teknik
alltid vara i rörelse.
Högst upp skulle det vara en glob
med radioutrustning.
Tatlin ville skicka ut meddelanden,
som skulle skrivas på molnen
med hjälp av film
och en projektor.

Tatlins torn byggdes i flera modeller av trä,
men det byggdes aldrig i sin rätta storlek.
Snart ville ledarna inte längre ha Tatlins idéer.

Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Liubov Popova

Konstruktioner med rumslig kraft

1921

Liubov Popova kom från en rik rysk familj.
Hon föddes nära Moskva 1889
och gick på konstskola där.

Vintern 1912–1913 reste hon till Paris och Italien.
Popova var intresserad av former
och hur man visar en rörelse.
Det ser man tydligt i Moderna Museets målning.

Den form hon var intresserad av var kubistisk.
I kubism blir konsten till former,
som kuber, fyrkanter, cirklar och trekanter.
Ibland ser man inte vad målningarna föreställer.
Det är bara formerna kvar.

Popova arbetade med det ryska avantgardet.
Det var en grupp som gick före alla andra.
De ville förändra det ryska samhället
med sin konst.

Popova arbetade tillsammans med sina konstnärsvänner,
som du kan också se i denna sal
och ställde ut på flera stora utställningar.

Den här målningen är en av hennes sista,
för år 1921 slutade hon måla.
Sedan arbetade hon istället med tygdesign,
bokomslag och bokformgivning,
affischer och teaterkostym.

Popova dog 35 år gammal
i en virussjukdom 1924.

Bri-Bejn, *Fabriksarbeterskor, kolchosarbeterskor. Var chockarbetare i försvaret!*, 1931
© Bri-Bejn
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Sovjetiska propagandaaffischer

I museet visas en samling politiska affischer.
De gjordes i Sovjetunionen på 1930-talet.

Affischerna presenterade de nya revolutionära idéerna.
Många människor var analfabeter.
De kunde inte läsa.
Genom att titta på affischerna,
kunde de få information om hur samhället
skulle växa sig starkt.

Statscheferna visades upp på affischerna.
Ledarna visade hur man ville utveckla
det kommunistiska samhället

Vi får också se vilka som var fiender.
Nazismen var fiende till kommunismen.
Därför finns nazismens hakkors
ofta hotande med på affischerna.

Jämställdhet mellan män och kvinnor var viktigt.
Kvinnor behövdes som arbetare,
för att samhället skulle fortsätta att utvecklas åt rätt håll.

På en av affischerna står:

*Fabriksarbeterskor, kolchosarbeterskor.
Var chockarbetare i försvaret!*

I den affischen ser vi kvinnor i olika roller.

Affischen var ett nytt sätt att arbeta med bilder
för konstnärer.

Den här affischen gjordes av en kvinna,
den ryska konstnären Bri-Bejn.
Hon föddes 1892 och dog 1971.
Affischerna har inspirerat
många konstnärer och grafiska formgivare.
Det finns många diagonala linjer,
som skapar intressanta rörelser i bilderna.

Anna Riwkin, Titel saknas. Ur serien Zigenarväg, 1954–55
© Anna Riwkin/Moderna Museet

Kortfattat om några fotografier i museets samling

Moderna Museet har en av Europas finaste samlingar av fotografi.

Många av de mest kända fotograferna har sina fotografier i museets samling.

En av dem är Anna Riwkin som föddes 1908 i Vitryssland och kom med sin familj till Sverige 1916.

Hon dog 1970 i Israel.

Människan uppfann fotografiet för mer än 150 år sedan.

Sedan dess har fotografer och konstnärer arbetat på många olika sätt med fotografi.

Det första svart-vita fotografiet togs på 1840-talet och det första färgfotografiet togs på början av 1900-talet. Den första digitalkameran kom år 1980.

Ett fotografi visar en bild av verkligheten.

Bilden skapas när ljus kommer på en ljuskänslig film eller en bildsensor i en kamera.

Ordet fotografi kommer från grekiska språkets ord för ljus och skrift.

På 1980-talet började allt fler konstnärer att arbeta med fotografi.

På 1990-talet blev bilderna större och konstnärerna började använda den nya datortekniken till att skapa ny slags fotografisk konst.

Idag är nästan varje människa en fotograf eftersom det är så lätt att fotografera.

De flesta människor har en kamera i sin mobiltelefon.

En av de mest populäraste motiven är selfien.

© Man Ray Trust/Bildupphovsrätt 2016
Reprofoto: Åsa Lundén/Moderna Museet

Man Ray *Rayogram* 1923

Man Ray föddes 1890 i USA och dog där 1976.
Han var son till fattiga ryska invandrare.
1921 reste han med båt till Paris,
som var centrum för den moderna konsten.

Han arbetade i Paris till 1940.
Då anföll nazisterna Frankrike
och Man Ray tvingades åka hem till USA.

Man Ray målade och fotograferade,
gjorde skulpturer, teckningar och rörlig film.
Han tyckte om att använda ny teknik.

Man Ray fotograferade poeter och författare i Paris.
Han blev kompis med kända konstnärer där.

Man Ray skapade fotogram.
Det är fotografiska bilder,
som tagits utan kamera.
Han placerade saker på fotopapper,
som är känsligt för ljus.
När mycket ljus fick lysa starkt på pappret,
blev saken avbildad.
Man Ray kallade sina bilder för ”Rayographs”.
Detta fotografi heter *Rayogram*.

© Hans Bellmer/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

Hans Bellmer
Saknar titel
Ur serien *Dockan*
cirka 1935

Hans Bellmer var en tysk-fransk fotograf och målare som levde 1902 till 1975.

I konsten finns olika stilar som konstnärer har arbetat med under olika tider i historien. Surrealismen är en stil som växte fram i början av 1900-talet.

Många konstnärer som arbetade med surrealism tyckte om att använda fotografier i sitt konstnärliga arbete. Konstnärer som Brassai, Henri Cartier-Bresson, André Kertész, Man Ray och Hans Bellmer är några av de som använde fotografi för att skapa surrealism.

De beskrev drömmar, och konstiga händelser som de sa var skapade av människans undermedvetna.

Salvador Dalí
Wilhelm Tells gåta
1933

Salvador Dalí föddes i Spanien 1904 och dog 1989.
Han flyttade till Paris där han träffade konstnärer
som var intresserade av drömmar, tankar
och känslor i vårt inre.

Man kan se vad deras bilder föreställer,
men sakerna och människorna
är inte som vi är vana vid att se dem.
Målningarna är som gåtor
som vi själva får hitta svaren på.

Den här målningen heter *Wilhelm Tells gåta*.
Wilhelm Tell är en påhittad hjälte
som inte ville lyda dem som har makten.
Därför fick han ett straff.
Han tvingades skjuta ett äpple
som lades på sin sons huvud.

Du kan se en man med en väldig skinka,
en klocka som smälter,
kryckor och mycket annat.
Nere till vänster vid mannens väldiga fot
finns en mycket liten vagga
med ett litet barn.

Dalí säger i en intervju:
”Jag hoppas att allt är mycket klart men
om det är alltför klart kan ni ringa mig och
jag ska försöka fördunkla det.”

© Salvador Dalí. Foundation Gala-Salvador Dalí/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

© Successió Miró – Adagp, Paris/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

Joan Miró

Huvud av katalansk bonde 1925

Joan Miró föddes 1893 i norra Spanien.
Han växte upp på en bondgård.
Först målade han bondgården
och alla detaljer i landskapet,
som han kände till så väl.
Om Miró målade ett träd,
så målade han varje blad
på trädet.

När Miró var 26 år reste han till Paris.
Där träffade han surrealisterna.
Det var en grupp konstnärer och författare
som intresserade sig för konst, drömmar och fantasier.
Mannen som grundade surrealismen hette André Breton.
Miro har berättat:
”Jag håller med Breton om
att ett papper fyllt med text är störande.
Måleri och poesi har likheter.”
Miró blev en av surrealisterna.
Han började ta bort detaljer från sina målningar,
som nu blev enklare.

I den här målningen
målar han tunna lager blå färg.
Vi kan se penseldragen
i den blå bakgrunden.
Miró kallade den blå färgen i sina målningar för
färgen på sina drömmar.

Den här målningen heter *Huvud av katalansk bonde*.
Kanske ser vi bara toppen på bondens mössa?
Kanske ser vi ett svart öga
och glöden från bondens pipa?

Målningen innehåller också
en svart och en vit spetsig stjärna.
Det svarta strecket
bakom den svarta stjärnan
skapar rörelse i bilden.

© Meret Oppenheim/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Meret Oppenheim
Min guvernant
1936

Meret Oppenheim var en konstnär från Schweiz som levde från 1913 till 1985. Hon bodde en period i Paris där hon träffade konstnärer som med sin konst ville få oss att tänka på hemligheter i livet.

De satte ofta ihop saker, som inte hörde ihop. Oppenheim blev mycket berömd för några sådana konstverk, till exempel en tekopp som är klädd i päls.

De här högklackade damskorna är också berömda. De är hopbundna och liknar en grillad kyckling på ett silverfat.

Konstverket heter *Min guvernant*.

Guvernant betyder barnflicka.

Skorna kan ge oss tankar om hur kvinnors liv var i samhället i början av 1900-talet.

Se hur hårt skorna är snörda!

© Louise Bourgeois/Bildupphovs rätt 2016
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Louise Bourgeois *Vaddstickning* 1999

Louise Bourgeois föddes i Frankrike 1911 och dog i USA 2010.

Hon växte upp i en familj som arbetade med att reparera och laga gamla gobelänger. En gobeläng är en handvävd tapet med bilder. Redan som liten flicka fick hon hjälpa föräldrarna med gobelängerna.

Det här konstverket har hon gjort av egna avlagda kläder som hon sparat på vinden. Hon tyckte att det var bättre att återanvända dem i sina skulpturer än att kasta bort dem. På så sätt bevarade hon dem för framtiden.

Vi ser en stympad kropp.
En kvinna som ligger ner,
hon saknar armar och benen slutar utan fötter.
Skulpturen har stora bröst
och ur hennes mun så hänger en tunga.

Tyget som Louise Bourgeois har använt har en rosa hudfärgad ton. Sytrådens stygn är synliga och blir en viktig del av konstverket. Hon var nästan 90 år gammal när hon gjorde den här skulpturen.

Det finns något sårbart och samtidigt oerhört mänskligt i den. Louise Bourgeois arbetade intensivt, de sista trettio åren av sitt liv, med många olika material såsom tyg, marmor, trä och brons.

2015 visade vi en stor utställning med Louise Bourgeois. Utanför museet var en enorm spindel i brons placerad som hon kallade Maman.

© Succession H Matisse/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Henri Matisse

Apollon

1953

Henri Matisse var en fransk konstnär.

Han föddes 1869 och dog 1954.

Apollon är ett av hans allra sista konstverk.

I slutet av livet kom han på ett helt nytt sätt att göra bilder.

Han tog ett vanligt papper,
som han målade med täckfärg, gouache.

Därefter tog han en sax
och klippte ut en form på fri hand.

Varje form sattes sedan upp
med hjälp av knappnålar.

Matisse berättade själv så här om sina bilder:

”Att klippa rätt in i färgen
är för mig som när en skulptör hugger rätt in i träet.”

Mitt i bilden kan vi se ett ansikte,
som är väldigt enkelt tecknat i svart tusch.

Det är Apollon, solens och musikens gud.

Ovanför Apollons huvud
finns en uppstigande sol,
en symbol för liv och fruktbarhet.

I den grekiska mytologin
berättas om Apollon,
som blev förälskad i Daphne,
men hon hade inte samma känslor för honom.
För att slippa undan Apollon
lät hon förvandla sig till ett lagerträd.

Från den blå trädstammen
i nedre delen av bilden
växer grenar fram över hela bildytan
och bildar formen av ett hjärta.
Konstverket *Apollon* blir en hyllning
till livet, konsten och kärleken.

Jackson Pollock
Trähästen: nummer 10 A
1948

Jackson Pollock var en amerikansk konstnär.
Han föddes 1912 och dog 1956.

I New York studerade han konst.
Han studerade Picassos konst
och mexikanska väggmålningar.

Pollock blev tidigt intresserad av indianernas sandmålningar,
där man färgar sand i olika färger
och strör ut i vackra mönster
direkt på marken.

Han slog igenom 1947 med sitt nya sätt att måla.
Då hade han kommit på något helt nytt:
Pollock flyttade ner sin målarduk direkt på golvet.
Han lyssnade på jazz på hög volym
och rörde sig runt i sin egen målning.
Målningarna visar spåren efter hans rörelser.

Pollock använde ett tunt lack,
som droppade ner från hans penslar.
Det här sättet att måla kallas droppmåleri
eller action painting.

Så här berättar han själv om sitt sätt att måla:
”Jag trivs bäst på golvet.
Där kommer jag närmare
och blir som en del av målningen.”

I den här målningen kan vi se ett hästhuvud i trä
som Pollock har klistrat dit.
Kanske har det suttit på en gammal käpphäst,
som barn brukar leka med?

© Jackson Pollock/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

© Niki de Saint Phalle/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Niki de St Phalle

Skjutbild

1961

Niki de St Phalle föddes i Frankrike 1930 och dog 2002 i Kalifornien, USA. Hennes pappa var fransk och mamma var amerikanska. Hon växte upp och gick i skola i USA men flyttade sedan till Frankrike.

I sina ”skjutmålningar” placerade Niki färgburkar dolda under ett tjockt lager av gips på en träskiva. Därefter sköt hon med gevär och när kulan träffade färgsäckarna exploderade de och fick färgen att rinna ned. Hon gjorde detta som en händelse, en performance och klädde sig i en vit, tuff, overall.

Dessa skjutmålningar blev hennes stora genombrott som konstnär, där hon slog sig in bland männen.

Denna skjutbild kom till i ett grustag utanför Stockholm 1961. Hon var här för att göra en stor utställning *Hon* tillsammans med andra konstnärer på museet.

Hon skrev:
”Jag sköt för att det var roligt och jag mådde jättebra av det. Jag sköt för att jag fascinerades av att se målningen blöda och dö. Jag sköt för det där ögonblicket av magisk extas.”

© The Estate of Lee Lozano.
Hauser & Wirth Zürich London
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Lee Lozano
Stansa, kika & känna
1967–1970

Lee Lozano föddes i USA
och levde mellan åren 1930 och 1999.
Hon bodde en tid i New York.
Där tecknade och målade hon mycket
under 10 år.

Denna målning som hon kallade *Stansa, kika & känna*
arbetade hon med från år 1967 till år 1970.

Först målade hon mycket noga med en bred pensel.
Tittar du nära
kan du se spåren från penseln.
Hon tänkte länge
och gjorde många skisser på papper.
Sedan gjorde hon runda hål som hon stansade i målningen.
Om du kikar ser du väggen genom hålen.
Du ser också målningens träram.

Lee Lozano tyckte att idéer är den starkaste kraften i världen.
och gjorde också konst som handlade om idéer.
Hon skrev alltid ned på papper vilken konst hon skulle göra.

1971 gav hon sig själv ett sista uppdrag:
att sluta vara konstnär!
Hon skrev att det var det svåraste konstverk
hon någonsin gjort.
Lee Lozano slutade att göra konst
och var länge bortglömd som konstnär.

© Olle Bærtling/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Olle Bærtling

Iru

1958

Olle Baertling föddes 1911.
Han dog 1981 i Sverige.

Han är känd för sina målningar
med spetsiga färgfält
i lysande, klara färger
och svarta linjer.
Formerna ser ut att fortsätta ut i rymden.

Olle Bærtling tyckte om att gå på bio.
Där såg han science fiction-filmer.
Det är fantasiberättelser
om framtiden.

På 1950-talet reste han till Paris.
Där såg han ny konst,
som kallades den nya konkreta konsten.
I den var bara färgerna och formerna viktiga.
Den nya konkreta konsten
liknar ingenting
och berättar ingenting.
De svarta linjerna ser raka ut,
men han målade dem lite böjda.
Det går nästan inte att se.

De starka färgerna målade han i flera lager,
så att det blev en alldeles slät yta.
Han ville att man skulle få en känsla
av rörelse och kraft,
när man ser på målningarna.

Målningarna skulle inte likna något verkligt.
Färgerna skulle vara färger,
som vi inte kan se i naturen.

På 1960-talet, när Bærtling levde,
åkte människan till månen för första gången.
De fick Bærtling att tänka på framtiden.

© Robert Rauschenberg/Bildupphovs rätt 2016
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Robert Rauschenberg

Monogram

1955–1959

Robert Rauschenberg är från USA och föddes 1925.
Han dog 2008.

Det här konstverket heter *Monogram* men brukar kallas *Geten*.

Det är ett av museets mest kända konstverk. Konstnären arbetade flera år för att få det att se ut som han ville.

Han köpte geten i en antikaffär.
Nosen var lite skadad så han målade färg på den.
Han satte ett bildäck runt magen.
Plattan som geten står på har hjul och ser ut som en målning.
Här finns en tennisboll, fotografier, urklipp från tidningar, bokstäver, skyltar och fotavtryck.

Konstverket berättar om konstnärens liv och om händelser i världen just då.

© 2016 Andy Warhol Foundation for the Visual Arts/
ARS, New York/Bildupphovsrätt
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Andy Warhol
Marilyn Monroe i svart och vitt
(Tjugofem Marilyn)
1962

Andy Warhol levde mellan 1928 och 1987
i USA.

Han ritade modekläder, gjorde reklam
och var konstnär.

Han tog bilder från reklam, tidningar, tv och filmer
och använde sig av reklamens sätt att göra bilder.

Andy Warhol använde samma bild flera gånger,
för att visa hur en bild
bara är en bild bland andra bilder.
Så har han gjort här
med en bild
av den berömda skådespelerskan Marilyn Monroe.
Bilden upprepas 25 gånger –
Tjugofem Marilyn i svartvitt.

Marilyn Monroe dog av en överdos 1962.
Andy Warhol gjorde detta konstverk samma år.
Bilden som Andy Warhol använde
togs av en fotograf som reklam
för en film med Marilyn Monroe.

I konstverket blandar Andy Warhol
sitt starka intresse
för kända personer och skönhet
och död och katastrof.

© Judy Chicago/Bildupphovs rätt 2016
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Judy Chicago

Motorhuv

1964

Judy Chicago föddes i USA 1939.

Hon har gjort en spraymålning direkt på en motorhuv och kallar konstverket *Motorhuv*.

Den här motorhuven

har suttit på en Chevrolet Corvair.

När Judy Chicago bodde i Los Angeles

i USA på 1960-talet

var det väldigt populärt med snabba bilar och blanka motorcyklar.

Manliga konstnärer ansågs bättre än kvinnliga.

Judy Chicago har berättat

att en av de finaste komplimanger

en kvinnlig konstnär kunde få

var att hennes verk såg ut att vara gjort av en man.

Mönstret i hennes konstverk är symmetriskt uppbyggt.

Det är som om formerna speglar sig i varandra,

men här finns också gåtfulla symboler

som det keltiska korset,

som hon har spraymålat i en stark orange färg

mot en lila bakgrund.

På sidorna finns gröna välformade bladformer.

Judy Chicago har berättat att en av formerna

föreställer formen av ett kvinnligt könsorgan,

som genomborras av ett manligt könsorgan.

På 1960-talet bytte hon efternamn till Chicago.

Det lät bättre för en artist, tyckte hon.

Att byta namn var en politisk handling.

Så gjorde även andra politiska aktivister, som levde då, till exempel Malcom X och Svarta Pantrarna.

© Condé Nast
Reprofoto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Irving Penn

Djupfryst mat med brytböner, New York 1977

Irving Penn föddes år 1917 i USA.
Han levde också i Frankrike och dog 2009.

Han arbetade alltid i en studio
för att kunna ha full kontroll
över det som han fotograferade.

Under alla år som han fotograferade
blev han tekniskt mycket duktig
på att fotografera.

Han fotograferade reklambilder och modebilder
men också vackra bilder av saker
eller porträtt av kända och okända människor.
Här har han fotograferat djupfryst mat.

Irving Penn arbetade från mitten av 1940-talet
åt modetidningen *Vogue*
där hans mode- och reklambilder var ovanliga
eftersom de var så rena och enkla.
Han är den tidens mest kända modefotograf.

© Doris Salcedo
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Doris Salcedo
Atrabiliaros
1996

Doris Salcedo är född 1958
i Colombias huvudstad Bogotá.

Salcedos konst
handlar ofta om hennes hemland Colombia.
Där finns det mycket våld och bråk
mellan olika militära grupper.

Det här konstverket
visar skor bakom hudfärgade hinnor.
I små fack
ser vi gamla damskor.
Två skor i prydliga par
och två skor som är ensamma.

Konstverket liknar ett gammalt fotografi
där människor från förr i tiden
syns på ett suddigt och nästan spöklikt sätt.
På ytan är det vackert,
men innehållet är fyllt av smärta.

Konstverket heter *Atrabiliaros*,
som är spanska och betyder svart galla.
Svart galla brukar kopplas ihop med bitter vrede.

De svarta sytrådarna
kan få oss att tänka på stygn
i en hoplappad kropp.
De ensamma skorna
kan vara en symbol
för en älskad vän som är död.

Emily Jacir

Därifrån vi kommer, detalj (Sonia)

2001–2003

Emily Jacir föddes i Betlehem 1972.

Hon är palestinier.

Jacir är uppvuxen i Saudiarabien, Frankrike, Italien och USA.

Idag bor hon i New York, Italien och Ramallah.

Emily Jacir har bott på många ställen.

För henne är det viktigt var man kommer ifrån, från början.

Hennes konst handlar om hembygd.

Konstverket består av flera inramade texter och fotografier.

Emily Jacir har amerikanskt pass.

Hon frågade mer än 30 palestinier,

som bor på olika ställen runt om i världen:

”Vad kan jag göra för dig i Palestina,

dit jag kan resa,

men inte du?”

Hon samlade in svaren

och genomförde handlingarna, som del av konstverket,

och visade sedan i New York.

Fotografierna fungerar som ett bevis på

att personernas önskemål har uppfyllts.

© Emily Jacir
Reprofoto: Prallan Allsten/Moderna Museet

© The Estate of Eva Hesse.
Hauser & Wirth Zürich London
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Eva Hesse

Utan titel

1965

Eva Hesse levde i Tyskland och USA från 1936 till 1970.

Det här är en skulptur gjord av plast och trä med ett snöre lindat omkring. Konstnären har målat snöret noga.

Skuggan av skulpturen på väggen blir som en teckning som ändras när skulpturen sakta rör sig.

Konstverket har inget namn. Formen är mycket enkel och brukar kallas minimalism.

© 2003 Olafur Eliasson
Foto, övre: Anders Sune Berg, nedre: Åsa Lundén/
Moderna Museet

Olafur Eliasson *Modellrum* 2003

Olafur Eliasson är född 1967 och uppvuxen på Island och i Danmark. Nu lever och arbetar han i danska Köpenhamn och i tyska Berlin.

Modellrum består av en mängd föremål, uppställda på ett stort bord. Det liknar ett landskap av modeller och saker, ett slags skisser, som visar hur Olafur arbetar.

Konstnären har skapat många av föremålen tillsammans med den isländske matematikern och arkitekten Einar Thorsteinn.

Många konstnärer gör modeller av sina konstverk. Det betyder att de sparar en liten modell, en liten skulptur, som liknar deras stora konstverk, som placerats någon annanstans i världen.

Olafur Eliasson har i konstverket *Modellrum* samlat de flesta av de modeller som han skapat under de senaste 20 åren. Några av modellerna har blivit uppförda som byggnader eller konstverk, andra inte.

Man kan säga att *Modellrum* är hjärtat, eller kanske hjärnan, i Olafur Eliassons konstnärskap.

Kortfattat om videoverk i museets samling

På Moderna Museet kan du se film- och videokonst både i samlingen och i tillfälliga utställningar.

Många konstnärer har arbetat med film under 1900-talet och gör det nu också.

De använder filmtekniken för att göra konst.

Moderna Museet har många filmer och videokonstverk i sin samling.

Här i foldern ser du en stillbild ur konstnären Anri Salas videoverk *Time after Time* från 2003. Anri Sala är född i Albanien 1974.

Anri Sala, *Time After Time*, 2003 (stillbild från film)
© Anri Sala

Konsten utanför Moderna Museet

Runt omkring museet finns flera konstverk.

Mitt emot museet, bland träden, står ett konstverk som heter *Paradiset*. Det är skulpturer i glada färger och maskiner av konstnärerna Niki de Saint Phalle och Jean Tinguely. Se bilden här på sidan!

När du går mot ingången till museet ser du en skulptur, i flera delar, som rör sig. Det är *De fyra elementen* av Alexander Calder.

Det finns fler konstverk runt Moderna Museet. Fråga någon av värdarna på museet var de finns om du inte hittar dem. Det finns också en folder som berättar mer om dem.

Niki de Saint Phalle och Jean Tinguely, *Paradiset*, 1966
© Niki de Saint Phalle och Jean Tinguely/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

Information för våra besökare

Det finns restaurang, café och espressobar i museet.

Det finns plats för att sitta och äta matsäck på plan 1.
30 personer får plats.

Det går inte att boka platser där.

Det finns toaletter med plats för rullstol.

Du kan låna rullstol.

Det finns inga trösklar i museet.

Det finns skötrum med skötbord.

Du kan låna sittvagn.

Det finns hiss mellan våningarna.

Det finns skåp där du kan låsa in värdefulla saker.

Det finns garderob,
men ingen vaktar kläderna i garderoben.

Du kan boka visning på teckenspråk
och visning för synsvaga eller annan funktionsdifferentiering.

Det finns en app att ladda ner om våra konstverk.

Där kan du lyssna
på en guide som berättar om konsten.
Det är gratis.

Det finns hörslina i biograf och auditorium.

Det finns museivårdar,
som gärna svarar på frågor.

Det finns parkeringsplatser utanför entrén från sjösidan.
Det finns handikapplatser både utanför huvudentrén
och entrén från sjösidan.

När är museet öppet?

Museet är öppet:

Tisdagar klockan 10.00–20.00

Onsdagar–söndagar klockan 10.00–18.00

Måndagar är museet stängt.

Fri entré

Det är gratis att besöka museet under 2016, bara några utställningar kommer att kosta entré att gå in på.

Hur åker du till Moderna Museet?

Moderna Museet ligger på

Skeppsholmen i Stockholm.

Du kan åka till museet med buss 65 från Centralstationen.

Du kan ta tunnelbana till Kungsträdgården och gå över bron till Skeppsholmen.

Du kan åka med Djurgårdsfärjan från Slussen eller Djurgården till Skeppsholmen.

Telefonnummer

Växeln: 08-5202 35 00 måndag till fredag.

Hemsida

På vår hemsida www.modernamuseet.se kan du läsa mer om vad som händer på museet, vilka utställningar som visas och när du kan gå på guidade visningar.